n) Ti vagytok, akik Bulgáriából érkeztetek?
o) Olyan kell nekem is, amilyent te kaptál.
p) Tanulj annyit, amennyit szükséges!
r) A föld azé, aki megműveli.
s) De vannak olyanok is, akik nem olvasnak újságot.
t) A teszteket átalakítottam olyanná, hogy mindenki megfelelő nehézségű feladatot kapjon.
u) Ki a Tisza vizét issza, vágyik annak szíve vissza.
v) Akkora volt, hogy megijedtünk tőle.
z) Gondoljon ránk, akik szeretjük magát!

627. Állapítsa meg, hogy milyen alárendelő összetett mondatok az alábbiak! A tagmondatok grammatikai viszonya mellett tüntesse fel a lehetséges sajátos jelentésárnyalatokat is, pl. *Olyan nagyot tüsszentett, hogy megijedtek a többiek* = fok-mérték határozói, következményes alárendelés.

a) Egyszer-kétszer odafordult felé, mintha kérdezni akart volna tőle valamit.
b) Te mindig az maradsz, aki voltál.
c) Jobban szeretem, semmint lemondjak róla.
d) Annak a fiúnak adok tanácsot, amelyik rám van bízva.
e) Aki nem figyel rád, ne beszélj annak a problémáidról!
f) Hiszek benne, hogy hozzám mindig őszinte volt.
g) Ne vedd el a gyerek játékát, amelyet a névnapjára kapott!
h) Tételből annyi volt, hogy a felsorolásától is elfáradtunk.
i) Azé a gyereké lesz jó, aki sokat tanult.
j) Baj lesz belőle, ha sokat dohányzol.
k) Egész délután az ablakban ültem, hogy meglássam végre Jánost a piros autójában.
l) Hát annyi ott a pipacs, hogy piroslik tőle a domboldal.
m) Ki gondoskodik róla, hogy több alapanyagunk legyen?
n) Nincs kívánságunk, melyet vendéglátóink ne teljesítenének azonnal.
o) Beletelt néhány percbe, amíg kiküzdöttem magam a tömegből.
p) Holnap is csak annyit kapsz, mint amennyi ma jutott.
r) Szeretném, ha mindig vidám lennél.
s) Annak a könyvét kérte kölcsön, aki mellette ült a teremben.
t) Legyek fa, melyen villám fut keresztül!
u) Mielőtt egy szép szót alkalmazunk, készítsük elő a helyét.

v) Ne számíts rá, arra, aki még sosem segített neked a bajban!
z) Akár olvasol, akár tévét nézel, az neki úgysem fog tetszeni.

628. Állapítsa meg, hogy milyen alárendelő összetett mondatok az alábbiak! A tagmondatok grammatikai viszonya mellett tüntesse fel a lehetséges sajátos jelentésárnyalatokat is, pl. *Olyan nagyot tüsszentett, hogy megijedtek a többiek* = fok-mérték határozói, következményes alárendelés.

a) Kérj annyit, amennyit akarsz!
b) Nálunk csak annak van sikere, aki minden szituációban megállja a helyét.
c) Vérzett a szíve, ami érthető is volt abban a helyzetben.
d) Hamarabb kifáradtam a munkában, mint ahogy hittem volna.
e) A folyosón keresztül érkezett, biztos voltam abban.
f) Annyian voltak, hogy nem fértek a terembe.
g) Ez a könyv azé lesz, aki a legjobban megérdemli.
h) Mi vagyunk, akik segíthetünk neked.
i) Annyian jöttek, hogy nem fértek be a terembe.
j) Rosszabbul tűröm én a horkolását, semmint egy szobában aludjak vele egy hétig!
k) Csak annyit vigyél el, amennyit elbírsz!
l) Beszéltem azokhoz, akik tegnap elmentek a gyűlésre.
m) Leghelyesebb, ha minél kevesebbet használod az új cipődet.
n) Úgy szép a lány, ha barna.
o) Elmehetsz, nem bánom.
p) Akkor hát nincs más hátra, mint hogy kellemes napot kívánjak önnek.
r) Használd a Jánosét, amelyik a barna tolltartóban van!
s) Akinek fertőző betegsége van, nem jelentkezhet véradásra.
t) Ne hallgass rá, aki téged többször is félrevezetett!
u) Legyen a film olyan, amilyen az élet maga szokott lenni.
v) Olyan legyél, hogy mindenki jónak tartson!
z) Akkora a hőség, mint nyáron.

629. Állapítsa meg, hogy milyen alárendelő összetett mondatok az alábbiak! A tagmondatok grammatikai viszonya mellett tüntesse fel a lehetséges sajátos jelentésárnyalatokat is, pl. *Olyan nagyot tüsszentett, hogy megijedtek a többiek* = fok-mérték határozói, következményes alárendelés.

a) Élni tudni annyi, mint nevetni a halálon, és meghalni a röhögéstől.
b) Hiszek benne, hogy helyem van a világban.
c) Csak annyit tudok, hogy ez jó üzlet lesz.
d) Annyian voltak a szobában, hogy egészen elfogyott a levegő.
e) Leszek, ami akarok.
f) Vegyél annyit, hogy télen elég legyen.
g) Ki törődik vele, hogy kevesen vagyunk?
h) Most ugráljatok úgy, mint a verebek!
i) Akkora volt, hogy többen hegynek vélték.
j) Azzal a tollal írjál, amelyik nem folyik.
k) Még egyszer visszafordult, hogy egy utolsó pillantást vessen mindenkire.
l) Annyira hiányoztál, hogy nem tudtam aludni.
m) Ahányat lép, annyit botlik.
n) Jobban megviselték az események, mintsem várható volt.
o) Olyan kell a nővéremnek is, amilyet te vettél a múltkor.
p) Vannak vágyak, melyeket mindenképpen valóra kell váltanunk.
r) Meg vagyok győződve arról, hogy Andrásnál van a füzeted.
s) Amilyennek képzeltem, olyan lett végül.
t) Egyél annyit, amennyi jól esik!
u) Meséld el az én esetemet, amiről tegnap számoltam be neked!
v) Annyi maradt, hogy mindenkinek jutott repeta is.
z) De nem elég, ha egy detektív azonosítja a cigarettahamut.

630. Állapítsa meg, hogy milyen alárendelő összetett mondatok az alábbiak! A tagmondatok grammatikai viszonya mellett tüntesse fel a lehetséges sajátos jelentésárnyalatokat is, pl. *Olyan nagyot tüsszentett, hogy megijedtek a többiek* = fok-mérték határozói, következményes alárendelés.

a) Én még soha nem láttam ilyet, hogy egy nyakkendőn csillagok vannak!
b) A tanító azt a tanácsot adta, hogy próbáljon apám szót érteni a városi urakkal.

c) Mindmáig nem akad példa rá, hogy valamely remekmű több ember alkotása.
d) Annyian szeretnének segíteni, hogy két nap alatt befejezhetjük a szüretet.
e) Ahogy elképzeltem, pont olyan lett az unokám.
f) Azon a napon küldte el a levelet, amikor te.
g) Mindenkinek megmondtam, hogy ma nem megyek dolgozni.
h) Az emberek úgy mutogattak rá, mintha kísértet volna.
i) Maradj olyan, amilyennek most ismerünk!
j) Számára semmi sem lehet olyan, hogy azt tökéletesnek nevezze.
k) Csak olyanoktól fogadj el tanácsot, akikben megbízol!
l) Gondoskodom róla, hogy megkapd a fizetésedet.
m) Ha mindkét szülő dolgozik, szerintem az kifejezetten családellenes.
n) Olyan könnyű volt a vizsga, hogy mindenki átment.
o) Ti voltatok, akik értesítették a tűzoltókat?
p) A mostani könyvek nagyrészt olyanok, mintha egy nap alatt készültek volna az előző napon olvasott könyvekből.
r) Aki élni is tud a lehetőséggel, annak segíts!
s) Annyi a hiba a szövegben, hogy kevés lesz két nap a javításra.
t) Azzal küldte a választ, aki az üzenetet hozta.
u) Gondom lesz rá, aki a legjobb barátom.
v) Jelmeze csak annak lesz, aki segít elkészíteni.
z) Van, aki semmivel sem törődik.

631. Állapítsa meg, hogy milyen alárendelő összetett mondatok az alábbiak! A tagmondatok grammatikai viszonya mellett tüntesse fel a lehetséges sajátos jelentésárnyalatokat is, pl. *Olyan nagyot tüsszentett, hogy megijedtek a többiek* = fok-mérték határozói, következményes alárendelés.

a) Te voltál, aki énekelt tegnap a tévében?
b) Olyan kicsi ez az alma, mint egy dió.
c) Nem szeretnék olyan lenni, amilyen te vagy.
d) Minden, ami az asztalon van, a te ajándékod.
e) Jó dolog, amikor valaki egészséges.
f) Hiszek benne, hogy meg fog változni.
g) Csak tízen vannak, akik szeretnének eljönni.
h) Dolgozni akartam, pedig beteg voltam.
i) Azé volt a legjobb, aki „Pók" jeligével indult a versenyen.

j) Azért mentem, hogy találkozzam vele.
k) Csak elő kell szedni levelezésüket, hogy belepillanthassunk életükbe.
l) Egy könyvet akarok neked adni, olyant, mely nekem kiskoromban tetszett.
m) Te vagy, ki oldva kötsz, és kötve oldasz.
n) Valahányszor rád nézett, te elpirultál.
o) Gondoltam rá, akivel együtt nyaraltunk.
p) Azzal a vonattal jött, amivel én.
r) Muszáj olyannak lenned, hogy mindenki rajtad nevessen?
s) Olyan kellene az anyukámnak is, mint amilyet nálatok láttam.
t) Amit én ott láttam és átéltem, örökre megmaradt bennem.
u) A hangja megremegtette a levegőt, akár a ciklon.
v) Az idei vizsgatesztek közül egyedül azoké volt elfogadható, akik elolvasták a szakirodalmat.
z) Csak annyian nézték meg az idei vizsgafilmeket, mint a tavalyiakat.

632. Állapítsa meg, hogy milyen alárendelő összetett mondatok az alábbiak! A tagmondatok grammatikai viszonya mellett tüntesse fel a lehetséges sajátos jelentésárnyalatokat is, pl. *Olyan nagyot tüsszentett, hogy megijedtek a többiek* = fok-mérték határozói, következményes alárendelés.

a) Lesz annyi, hogy felajánlhassunk belőle a szegényeknek?
b) Minél többet pihenünk, annál fáradtabbak leszünk.
c) Olyanok is küldtek levelet, akikre nem számítottunk.
d) Törődöm vele, hogy megcsinálják.
e) Van, aki nem érti a történteket.
f) Reggel, ha akarom, ha nem, úgyis kirúg.
g) Sportolj annyit, amennyi jólesik!
h) A kérdés, hogy miért szegény a szegény, válasz nélkül maradt.
i) A szokásnak akkora hatalma van az emberen, hogy nincs szükség az ész támogatására.
j) Amilyen a mosdó, olyan a törülköző.
k) Az ezüstérem azé lett, aki most szerepelt először nemzetközi versenyen.
l) Egyedül ti vagytok, akikben megbízhatok.
m) Nincsenek itt annyian, hogy érvényes lehessen a szavazás.
n) Valahányszor a barátjának kiáltott, mindig két kutya szaladt feléje.
o) Olyan ruhát vett, amilyent szeretett volna.

p) Minél inkább tetszünk általánosan, annál kevésbé tetszünk mélységesen.
r) Hiszek benne, hogy sikerülni fog.
s) Azokból a hibáinkból, amelyeket nem akarunk levetkőzni, érdemeket igyekszünk kovácsolni.
t) Egyél annyit, amennyi beléd fér!
u) Ki tehet róla, hogy rossz idő van?
v) Ha nem engedélyezik is, én mindenesetre megpróbálom.
z) Olyan szerencséje van, mint senki másnak.

633. Állapítsa meg, hogy milyen alárendelő összetett mondatok az alábbiak! A tagmondatok grammatikai viszonya mellett tüntesse fel a lehetséges sajátos jelentésárnyalatokat is, pl. *Olyan nagyot tüsszentett, hogy megijedtek a többiek* = fok-mérték határozói, következményes alárendelés.

a) Vagyok, aki vagyok.
b) Senki sem emlékszik rá, hogy milyen volt ez a park ötven éve.
c) Nem maradt belőle annyi, hogy elég legyen egy óvodáscsoportnak.
d) Azért nem érdemes harcolni, ami már megszerzése előtt sem okoz örömet.
e) Annyi volt a fizetése, mint a barátjának.
f) Egyből beletalált a kosárba, pedig még sohasem kosarazott.
g) Jó lenne, ha elmondana nekem mindent.
h) Annak a dolgozata sikerült a legjobban, aki a legtöbbet olvasott a témához.
i) Akkora a hó, hogy térdig járunk benne.
j) Az orvos azt a tanácsot adta, hogy többet sétáljak.
k) Maradj olyan, amilyen voltál!
l) Ne számíts rá, hogy megoldom a te problémádat!
m) Szerinted mi jár azoknak, akik a kártyán csalnak?
n) Néha úgy érzem, árral szembe úszunk.
o) Van, amikor egy ember két kutat is tud fúrni egy nap.
p) Nem szeretnék olyan lenni, mint a barátod.
r) Melindának olyan állna jól, ami takarja a homlokát.
s) Hogy ki lakik benne, az úgyis kiderül.
t) Barátkozom vele, azzal, akivel korábban senki sem állt szóba.
u) Annyi tűlevél volt a szobában, hogy még húsvétkor is azt porszívóztam.

v) Akkora hó volt, hogy alig lehetett járni.
z) Annyian maradtak csak, hogy éppen szavazóképes volt a bizottság.

634. Állapítsa meg, hogy milyen alárendelő összetett mondatok az alábbiak! A tagmondatok grammatikai viszonya mellett tüntesse fel a lehetséges sajátos jelentésárnyalatokat is, pl. *Olyan nagyot tüsszentett, hogy megijedtek a többiek* = fok-mérték határozói, következményes alárendelés.

a) Éjszaka nem aludtam, hogy reggelre elkészüljek a képpel.
b) Ne hivatkozz rá, hogy nekem több időm van!
c) Te vagy, aki mindent tud.
d) Van, aki disznóvágással keres.
e) Mindig is féltem tőle, hogy egyszer majd pórul járok.
f) Bízom benne, hogy eljön.
g) Álmosabb vagy most, semmint végighallgass egy operát.
h) Ahogy László meglátta, nyomban hajlandó lett az egyezségre.
i) A ház olyan volt, amilyenről mindig álmodtam.
j) A lágy tojást én is éppen így szeretem, hogy csak félig van megfőzve.
k) Amint a gyümölcsöst járta, meglátta őt a gazda.
l) Gondom lesz rá, hogy nagyot nőj.
m) Mostanában olyanokról szoktam álmodni, akik nekem sokat segítettek.
n) Annyit vett, mint tegnap.
o) Albert kizárólag olyanokkal beszélget, akik értenek a politikához.
p) Az a keserűség, ami most eltölt, minden érzésnél erősebb.
r) Mi voltunk, akik először szaporították ezt a fajt fogságban.
s) Nem volt minden olyan ám, ahogy te ígérted nekem!
t) Van annyi, hogy elég legyen holnapra?
u) Nem törődöm én azzal, ha esik, ha fúj!
v) A jó játék mindig olyan, hogy ne tudd könnyen abbahagyni.
z) A nagyszüleim utcájába, ahol csak idősek élnek, fiatal házaspár költözött.

635. Állapítsa meg, hogy milyen alárendelő összetett mondatok az alábbiak! A tagmondatok grammatikai viszonya mellett tüntesse fel a lehetséges sajátos jelentésárnyalatokat is, pl. *Olyan nagyot tüsszentett, hogy megijedtek a többiek* = fok-mérték határozói, következményes alárendelés.

a) Ahogy belépett az ajtón, máris elfelejtett mindent.
b) Hogy ki utazik el Párizsba a jelentkezők közül, most abban kell döntenünk.
c) Annyian kértek tőle szívességet, hogy nem maradt ideje magával törődni.
d) A tavaszi eső olyan, mint a kitüntetést hozó császári rendelet.
e) Bizalomgerjesztő asszony volt, arcán azzal a rezzenéstelen kifejezéssel, ami csak a jó cseléd sajátja.
f) Annyira nem érdekelte, hogy erre már fel kellett figyelni a rendezőnek is.
g) Ahányan voltak, annyiféleképpen beszéltek.
h) Jobban ismerem, semmint elhiggyem minden szavát.
i) Olyanok kellenek ide, akikben van bátorság.
j) Annak a műsorát nézte a leggyakrabban, akit már más filmekben is látott.
k) Abban a hónapban született, amikor én.
l) Ki foglakozik még vele, hogy lesz-e elég szén a télen?
m) Úgy repülnek, mintha sasok lennének.
n) Annyiszor voltam nálad, mint amennyiszer te énnálam.
o) A váratlan öröm, hogy itt vagy, nagyon megkavart.
p) Maradok, aki voltam.
r) Annyit kért, mint szerdán.
s) A sebhely végül már akkora lett, hogy az orvosnak is keresnie kellett.
t) Érthetetlen, miért nem akarsz orvoshoz menni.
u) Olyan finom ez a torta, hogy kérek még egy szeletet.
v) Alighogy lemostuk az autót, rögtön esni kezdett az eső.
z) A közgyűlésen nem voltak annyian, hogy érdemes lett volna vitát kezdeményezni.

636. Állapítsa meg, hogy milyen alárendelő összetett mondatok az alábbiak! A tagmondatok grammatikai viszonya mellett tüntesse fel a lehetséges sajátos jelentésárnyalatokat is, pl. *Olyan nagyot tüsszentett, hogy megijedtek a többiek* = fok-mérték határozói, következményes alárendelés.

a) Nincs már annyi, hogy mindenkinek jusson.
b) Ugyanazzal az emberrel beszéltek, akivel tegnap.
c) Azé lesz a jutalom, aki a legjobban megérdemli.
d) Bízom benne, hogy sikerülni fog.
e) Aki bottal köszön, annak doronggal felelnek.
f) Annyian mondták le a részvételt, hogy törölni kellett a programot.
g) A másik barátomnak is adok egy lemezt, csak hogy elkerüljem a vitát.
h) A hatalom azé, akiben a tömegek megbíznak.
i) Abba a faluba mentünk kirándulni, amelyikben János nagyszülei élnek.
j) A hibák között akkorák is akadtak, hogy elégtelent kellett adni a dolgozatára.
k) A kastély báltermében táncolni olyan volt, mint a Balaton jegén korcsolyázni.
l) Hogy nem puszta fantazmagóriáról van szó, képtelen voltam elhinni.
m) Akkora lelkifurdalásom volt, hogy nem tudtam a szemedbe nézni.
n) A kert olyan volt, amilyennek képzeltem gyerekkoromban.
o) Annyi ajándékot kapott, ahány éves volt.
p) Ők voltak, akikkel dicsekedhettünk.
r) Ti vagytok, akikre mindig számíthatok.
s) Ne higgy benne, aki téged többször is becsapott!
t) Aki csak magára gondol, mesélhetsz annak a legnehezebb sorsokról!
u) A kupa azé lett, aki a legjobb felszereléssel indult.
v) Az eset másképpen történt, mint ahogy te azt itt előadtad.
z) A legnyilvánvalóbb igazság is csak szalmacséplés azoknak, akikre rákényszerítik.

637. Állapítsa meg, hogy milyen alárendelő összetett mondatok az alábbiak! A tagmondatok grammatikai viszonya mellett tüntesse fel a lehetséges sajátos jelentésárnyalatokat is, pl. *Olyan nagyot tüsszentett, hogy megijedtek a többiek* = fok-mérték határozói, következményes alárendelés.

a) Gondolj rá, hogy mit felejtettél el!
b) Nem érdekelte, ha az előadás nem sikerül is.
c) Aki sosem próbálta a rosszat, annak a jót ismernie lehetetlen.
d) Minden úgy történt, ahogy a nagykönyvben meg van írva.
e) Te még halálod után is az maradsz, amivé életedben váltál.
f) Jobban örültem a sikerének, mint ő maga.
g) Akkora volt, hogy felhőnek vélte.
h) Minél többet idegeskedsz, annál többet hibázol.
i) Te voltál, aki éjjel becsöngetett?
j) Annyi kell, hogy maradjon holnapra is.
k) Óvatosabb vagyok, semminthogy idegenekkel szóba álljak.
l) Amikor az üstökös megérkezett, azon a napon házasodtak össze.
m) A legszebb hang azé, aki utoljára lépett színpadra.
n) Azé illik ide, aki világos hátteret választott.
o) Maradj olyan, hogy továbbra is sok barát vegyen körül!
p) Annak a lánynak ítélték oda a díjat, akinek hangja sem volt.
r) Minél nagyobbra nő ez a fa, annál kisebbek rajta a gyümölcsök.
s) Nem törődöm vele, akár esik, akár nem.
t) Olyanokkal barátkozz, akik méltók rá.
u) Akié a legjobb, annak a feladatát kérd el!
v) Minél többet gondolkodom, annál kevésbé értem.
z) A nyelv olyan, mint a jéghegy.

638. Állapítsa meg, milyen alárendelés van a következő mondatokban! Húzza alá a helyes választ!

a) *Annyian voltunk a szobában, hogy szinte elfogyott a levegő.*

alanyi állítmányi számállapot-határozói fokhatározói jelzői feltételes megengedő hasonlító következményes

b) *Volt egy nagy kutyája, akkora, hogy borjúnak is beillett volna.*

állítmányi minőségjelzői értelmezői fokhatározói
feltételes megengedő hasonlító következményes

639. *Ez a díj a verseny győzteséé.*

Alakítsa át ezt az egyszerű mondatot állítmányi alárendelő összetett mondattá!
.....

640. Alakítsa át kétféleképpen alárendelő összetett mondattá az alábbi egyszerű mondatot! Először alanyi, másodszor célhatározói legyen az alárendelés!

Szomszédunk rokonlátogatásra Vas megyébe utazott.
a) alanyi alárendelés: .....
b) célhatározói alárendelés: .....

641. **A)** Állapítsa meg, milyen alárendelés van az alábbi összetett mondatban!

Annak a fiúnak a ruhája volt a legtisztább, aki a legjobban vigyázott rá.
.....

B)
Alakítsa át a fenti összetett mondatot – a szükséges kihagyással – úgy, hogy a mellékmondat először birtokos jelzői, másodszor birtoklást kifejező részeshatározói (dativus possessivusi) legyen!
a) .....
b) .....

642. Pótolja a hiányzó utalószót az alábbi összetett mondatok főmondatában, és állapítsa meg, milyen alárendeléssel van dolgunk!

a) *Amit Jancsika megtanult, János sem felejti el.*
az alárendelés: .....
b) *Kinek szíve telve, megnyílik a nyelve.*
az alárendelés: .....

c) *Mindent megtettünk, hogy sikerre vigyük az ügyet.*
az alárendelés: .....

643. Milyen mellékmondat van az alábbi összetett mondatban? Húzza alá a helyes választ!

Akik itt összegyűltünk, mindnyájan nagyon vártunk téged.

értelmező jelzői számállapot-határozói alanyi

644. Mi a különbség az alábbi mondatok szerkezete között?

A nővéred olyan, mint te. A nővéred szebb, mint te.

.....
.....

645. Milyen mondatrészkifejtő mellékmondatra utal az *olyan* utalószó a következő összetett mondatokban?

a) Olyan az arca, mint a piros alma. .....
b) Olyan arca van, mint a piros alma. .....
c) Olyan sötétség volt, hogy semmi sem látszott. .....
d) Olyan sötét volt, hogy semmi sem látszott. .....

646. *Olyan kánikula van, akkora a hőség, hogy Afrikába képzelhetjük magunkat.*

A helyes válasz aláhúzásával jelezze, hogy milyen alárendelések vannak a fenti többszörösen összetett mondatban *a)* mondatrészkifejtés, *b)* sajátos jelentéstartalom szerint!

fokhatározói minőségjelzői mennyiségjelzői állítmányi
megengedő hasonlító következményes feltételes

647. Alakítsa át a következő összetett mondat főmondatát úgy, hogy a mennyiségjelzői alárendelést állítmányi váltsa fel!

Annyi gyümölcs volt a fán, hogy majd letörtek az ágai.
Az új főmondat: .....
.....

648. A következő mondatrészletet egészítse ki kétféleképpen! Az első esetben határozói, a másodikban értelmező jelzői alárendelés legyen a mondatban!

a) Vártam rá, ...
b) Vártam rá, ...

649. Állapítsa meg az alábbi összetett mondat mellékmondatának *a)* a mondatrészszerepét, *b)* a sajátos jelentéstartalmát!

Baj lesz belőle, ha sokat dohányzol.
a) .....
b) .....

650. *Járása, mint a rémeké.*

Jelölje meg aláhúzással, milyen mondatrészt fejt ki a mellékmondat a fenti összetett mondatban!

jelzőt fokhatározót hasonlító határozót állítmányt értelmezőt

651. Írjon példát feltételes nem mondatrészkifejtő és feltételes jelentéstartalmú mondatrészkifejtő alárendelésre!

a) .....
b) .....

652. a) *Vártuk, hogy majd ír.* b) *Vártam, hogy majd ír.*

Az első összetett mondat mellékmondata ..... mellékmondat. Ezt a főmondatba beleérthető ..... utalószó is mutatja. A második összetett mondat mellékmondata azonban nemcsak ....., hanem ..... is lehet. Miért? .....
.....

653. Írjon példát *a)* határozói megengedő és *b)* nem mondatrészkifejtő megengedő jelentéstartalmú alárendelésre!

a) .....
b) .....

654. *Hibákat követtünk el.*

A fenti mondatot egészítse ki úgy, hogy *a)* hasonlító, *b)* következményes jelentéstartalmú mennyiségjelzői alárendelő mondatot kapjon!

a) .....
b) .....

655. Alakítsa át az alábbi összetett mondatot – a tagmondatok sorrendjének megváltoztatása nélkül, csupán a megfelelő kötőszó beiktatásával – úgy, hogy az alábbi mondatösszetételek jöjjenek létre!

Besötétedett, hazamentem.
a) következtető mellérendelés: .....
b) okhatározói alárendelés: .....
c) közvetlen előidejűséget kifejező időhatározói alárendelés:
.....
d) utóidejű időhatározói alárendelés: .....
e) megszorító ellentétes mellérendelés (a második tagmondatban tagadással): .....
f) megengedő alárendelés (a második tagmondatban tagadással):
.....

656. Fejezze be kétféleképpen a következő mondatot! Az első esetben okhatározói, a másodikban pedig célhatározói alárendelés szerepeljen a mondatban!

a) Azért adtam kölcsön a könyvet, ...
b) Azért adtam kölcsön a könyvet, ...

657. Milyen utalószavak fordulhatnak elő az alanyi alárendelés főmondatában? Állítását igazolja példákkal!

a) .....
b) .....
c) .....
d) .....

658. Írjon egy-egy alárendelő összetett mondatot, amelyben a személyes névmás ragos alakja *a)* utalószóként, *b)* értelmezett szóként szerepel!

a) .....
b) .....

659. *Pista házat épített.*

A megadott mondatot főmondatnak tekintve és megfelelő utalószóval ellátva, folytassa *a)* következményes jelentésű minőségjelzői, *b)* hasonlító jelentésű minőségjelzői mellékmondattal!

a) .....
b) .....

660. Alakítsa át az alábbi összetett mondatot – a megfelelő kötőszó és/vagy utalószó beiktatásával – úgy, hogy az alábbi mondatösszetételek jöjjenek létre!

Véget ér a vakáció, hazautazunk.

a) időhatározói feltételes alárendelés: .....
.....

b) megengedő alárendelés (a második tagmondatban tagadással): .....
.....
c) okadó magyarázó utótagú mellérendelés (tagmondatcserével): .....
.....
d) megszorító utótagú ellentétes mellérendelés (az első tagmondatban tagadással): .....
.....
e) okhatározói alárendelés: .....
.....
f) hozzátoldó kapcsolatos mellérendelés: .....
.....

661. Fejezze ki *a)* magyarázó utótagú mellérendeléssel, *b)* okhatározói alárendeléssel, *c)* következtető utótagú mellérendeléssel a következő ok-okozati viszonyt! A tagmondatok sorrendje megcserélhető!

Kiégett a biztosíték. Túlterhelték a vezetéket.
a) .....
b) .....
c) .....

662. Szerkesszen *ahol* kötőszóval következő típusú alárendeléseket!

a) állítmányi: .....
b) alanyi: .....
c) tárgyi: .....
d) minőségjelzői: .....
e) értelmezői: .....
f) helyhatározói: .....

663. Alakítsa át az alábbi összetett mondatot – a tagmondatok sorrendjének megváltoztatása nélkül, a megfelelő kötőszó és/vagy utalószó beiktatásával – úgy, hogy az alábbi mondatösszetételek jöjjenek létre!

A főmérnök okos volt, mindenki tisztelte.

a) fokhatározói következményes alárendelés: .....
.....

b) okhatározói alárendelés: .....
.....

c) megszorító utótagú ellentétes mellérendelés (a második tagmondatban tagadással): .....
.....

d) értelmező jelzői következményes alárendelés: .....
.....

e) következtető utótagú mellérendelés: .....
.....

f) megengedő alárendelés (az első tagmondatban tagadással): .....
.....

664. Milyen viszony van az alábbi összetett mondatban a főmondat és mellékmondatai, valamint a két mellékmondat között?

Nem törődöm vele, akár esik, akár nem.

a) A főmondat és mellékmondatainak viszonya: .....
b) A két mellékmondat viszonya: .....

Változtassa meg a fenti mondat főmondatát úgy, hogy az eredmény *c)* tárgyi *d)* alanyi alárendelés legyen!

c) .....
d) .....

665. Szerkesszen *amikor* kötőszóval következő típusú alárendeléseket!

a) alanyi: .....
b) tárgyi: .....
c) minőségjelzői: .....
d) időhatározói: .....

666. *Magdalénát sokan irigylik a szépségéért.*

Alakítsa át ezt az egyszerű mondatot kétféleképpen alárendelő összetett mondattá! Az elsőben számállapot-határozói, a másodikban okhatározói legyen a mellékmondat!

a) .....
b) .....

667. A beszélt nyelvben gyakran előfordul, hogy a mellékmondatnak egy kiemelt része a főmondat élére kerül. A mondatátszövődésnek ilyen esetével van dolgunk a következő összetett mondatban:

A derekát panaszolja Peti, hogy fáj neki.

Helyezze vissza a kiemelt részt a mellékmondatba, s írja le az így keletkező összetett mondatot!

a) .....

Milyen alaki változáson ment át a mellékmondat kiemelt része az átszövődéses formában, és mi ennek az oka?

b) .....

668. Mutassa be egy-egy példán, hogy a tárgyi alárendelő mellékmondatnak mind a négyféle sajátos jelentéstartalma lehet! Nevezze meg a jelentésárnyalatokat is!
a) .....
b) .....
c) .....
d) .....

669. Alkosson olyan összetett mondatot, melyben a kötőszó *ahogy*, a tagmondatok közötti viszony pedig

a) alanyi: .....
b) tárgyi: .....
c) határozói: .....
d) jelzői: .....

670. Írjon példát *a)* hasonlító határozói mellékmondatra és *b)* bármilyen határozói, hasonlító sajátos jelentéstartalmú mellékmondatra!

a) .....
b) .....

671. Írjon példát a következőkre!

a) Olyan határozói alárendelés, amelynek főmondatában az utalószó szerepét a személyes névmás ragos alakja tölti be:
.....
b) Olyan alárendelés, amelynek kötőszava vonatkozó határozószó:
.....
c) Vonatkozó névmási kötőszós alanyi alárendelésű mondat:
.....

672. Szerkesszen olyan tárgyi alárendelésű összetett mondatot, amelyben a mellékmondat nem a főmondat állítmányának vonzatát, hanem egy bővítmény vonzatát fejti ki!

a) .....

A főmondat vonzatos bővítményének szófaja:

b) .....

673. A zárójelben közölt útmutatás szerint egészítse ki összetett mondattá a megadott tagmondatokat!

a) Tanár szeretnék lenni, ...
(következtető mellérendelés)
b) Magyar szakra jelentkeztem, ...
(okhatározói alárendelés)
c) Igyekszem sokat olvasni, ...
(célhatározói alárendelés)

674. Írja a mellékmondattípusok mellé a párjukat (tartalmi megfelelés, szerkesztésbeli eltérés)! Példákkal is bizonyítsa!

Alárendelés	Mellérendelés
a)	*b)* megszorító utótagú ellentét
c) okhatározás: főmondat–mellékmondat sorrend	*d)*
e) okhatározás: mellékmondat–főmondat sorrend	*f)*

a) .....
b) .....
c) .....
d) .....
e) .....
f) .....

675. Milyen viszony van a következő összetett mondatok tagmondatai között?

a) Élvezem a morfológiát, de a mondattan is csupa gyönyörűség. .....
.....
b) Úgy megzavarnak a sajátos jelentéstartalmak, hogy a főviszonyokra oda sem tudok figyelni. .....
.....
c) Engem az igekötők sokkal jobban lázba hoznak, mint képzeled.
.....
d) Abban a szövegben annyi volt a határozói igenév, hogy szinte belekáprázott a szemem. .....

e) Én az írásjeltant szeretem a legjobban, így hát a professzornőhöz járok szakszemináriumra. .....

f) A hasonlító határozókat, ami a kedvenc témám, soha nem fogom elfelejteni. .....

g) Azé lett a legjobb, aki felismerte a módosító mondatrészletet. .....

h) Állandóan mondatelemzéssel piszkált, pedig látta szorult helyzetemet. .....

i) Ahányan voltak, annyiszor kezdték újra a mondatelemzéseket. .....

j) Mindig hálával gondolok rá, aki nekem segítségemre volt. .....

676. Alkosson kötőszó nélküli összetett mondatokat, amelyekben a tagmondatok közti viszony

a) kapcsolatos mellérendelés: .....
b) ellentétes mellérendelés: .....
c) következtető utótagú mellérendelés: .....
d) értelmezői alárendelés: .....

677. Folytassa az alábbi mondatot a *pedig* kötőszót felhasználva *a)* szembeállító ellentétes mellérendelt, *b)* megengedő alárendelt tagmondattal!

a) Pista szorgalmasan dolgozik, ...
b) Pista szorgalmasan dolgozik, ...

A *b)* jelű mondatból alkosson a tagmondatok sorrendjének megváltoztatásával *c)* ugyancsak megengedő alárendelő, *d)* megszorító utótagú ellentétes mellérendelő összetett mondatot!

c) .....
d) .....

678. Milyen viszony van a következő összetett mondatok tagmondatai között?

a) Amint előadtam a kérésemet az ajtót nyitó inasnak, azon nyomban fölvezettek az emeletre. .....
b) Házasságukat nem kísérte gyermekáldás, sőt, a felesége két év múlva elhalálozott. .....
c) Szabadságon lévő nyomozó vagyok, ám attól még a rendőrség kötelékeihez tartozom. .....
d) Amennyiben igaznak bizonyulna a vád, nagyon is szükségünk lesz a jog védelmére. .....
e) Ez más megvilágításba helyezte az esetet, tehát kezdtem érdeklődni a dolog iránt. .....
f) Hogy nem puszta fantazmagóriáról van szó, képtelen voltam elhinni. .....
g) Minden úgy történt, ahogy a nagykönyvben meg van írva. .....
h) Hogy a nadrág kockás, a zakó meg csíkos legyen, olyat még nem láttam. .....
i) Ami egész éjszaka foglalkoztatott, az Paul Chambell halála volt. .....

679. Alakítsa át kötőszó és – ha szükséges – utalószó beiktatásával, esetleg tagadószó betoldásával vagy elhagyásával az alábbi mondatokat úgy, hogy az eredmény a feltüntetett mondattípus legyen! A tagmondatok sorrendjét és a szórendet megváltoztathatja.

Kevés időt tölt gyakorlással. Sokszor hibázik.

a) következtető mellérendelés: .....
b) magyarázó mellérendelés: .....
c) okhatározói alárendelés: .....
d) megszorító utótagú ellentétes mellérendelés: .....
e) megengedő alárendelés: .....
f) feltételes alárendelés: .....
g) alanyi alárendelés: .....
h) fokhatározói alárendelés következményes sajátos jelentéstartalommal: .....

680. Mi a jellegzetességük az alábbi összetett mondatoknak?

a) *Látod, én szegény költő vagyok.*

.....

b) *Jóska bekukucskált a kerítésen, ami még nem lett volna baj, de ...*

.....

681. Írjon egy-egy példát az alábbi mondatszerkezetekre!

a) főmondat (*olyan* utalószóval) + fokhatározói mellékmondat:

.....

b) főmondat + következményes állítmányi mellékmondat:

.....

c) szószerkezetbokorra emlékeztető háromtagú összetett mondat:

.....

682. Milyen viszony van az alábbi mondatok tagmondatai között?

a) A mostani dolgok a fiatalok számára éppolyan újak és érdekesek, mint nekem a harminc évvel ezelőttiek. .....

b) Ami homályos sejtés és várakozás a véremben keringett, az egyszerre mind elillant. .....

c) Gondoskodtam róla, hogy majd be tudjak jönni éjszaka. .....

d) A szélrohamok mintha gyöngültek volna, de még mindig sűrűn esett.

.....

e) Éjfél után megcsókoltam Évit, vagyis Évi csókolt meg engem. .....

.....

f) Először gondolkoztam el az ősöreg kérdésen: hogyan lehet ilyen apáknak ilyen leányuk? .....

g) Fényes foltot vettem észre fönt, ahol a hold kibújni próbált. .....

.....

h) Mindig úgy viselkedett, mintha egy fejjel magasabb volna. .....

.....

i) Egyetlen ember több figyelmet érdemel napjainkban, mint valaha egy egész nép. .....

j) Nem elég az értelem, lelki jelesség is kell. .....

k) Nyílt kártyákkal játszani nem üdvös, nem is ízléses. .....

l) A bejelentett elhatározást nem méltányolják, sőt inkább megróják.

.....

m) A függésből több a haszon, mint a hálálkodásból. .....

n) A szellem a tulajdonságok királya, s így minden megsértése felségsértés. .....

o) Minden tökély eldurvul, ha az iskolázottság nem emeli. .....

p) A természet egy szép napon rendszerint cserbenhagy bennünket, fogódzkodjunk hát inkább a művészetbe. .....

r) Legyél azon, hogy minden bölcs a te ismerősöd legyen. .....

s) Arisztotelész felismerte a holdfogyatkozás okát: hogy ilyenkor a Föld a Nap és a Hold közé kerül. .....

t) Ptolemaiosz modellje eléggé elterjedt, ha nem vált is általánossá.

.....

u) Úgy látta, mintha a falról egy fekete kígyó közelednék a beteg felé.

.....

v) A mester szomszédjának elkóborolt a báránya, kiküldte hát összes emberét a bárány keresésére. .....

683. Milyen viszony van az alábbi mondatok tagmondatai között?

a) Te meg csak kocsis vagy, és mégis nagyra tartod magad! .....

.....

b) Nem osztozom mindabban, amit oly mohón kívánsz. .....

c) Bármily sok fölfedezést tettünk is a hiúság birodalmában, mindig maradnak fölfedezetlen területek. .....

d) A nagy és ragyogó tetteket a politikusok úgy állítják be, mintha nagy rátörő szándékok eredményei lennének. .....

e) A szenvedélyekben mindig van valami igazságtalan és önérdekű, emiatt veszélyes követni őket. .....

f) Annyi erőnk mindig van, hogy a más baját elviseljük. .....

g) Ha nem lennének hibáink, aligha lelnénk oly nagy élvezetet a mások hibáinak leleplezésében. .....

h) Az ember sohasem olyan boldog, de nem is olyan boldogtalan, mint hinné. .....

i) Legyenek olyanok a tetteid, mint amilyenek az ígéreteid! .....

.....

j) Aki nem bízik önmagában, annak legjobb fegyvere a hallgatás. .....

.....

k) A művészember inkább a macskát szereti, a katona pedig a kutyát. .....

l) Nehéz elképzelni egy rögbijátékost macskával az ölében – annál hihetőbb viszont, hogy a kutyájával sétál. .....

m) Az egyik ember víg és sikeres, a másik pedig szegény és elesett. .....

n) Pedig minden a tiéd lehet, amire vágysz. .....

684. Határozza meg pontosan az alábbi mellérendelő összetett mondatok típusát!

a) Ne csak a nőnapra vigyünk virágot, hanem köszöntsük fel Zoli bácsit is! .....

b) Felőlem akár utazhatunk a hegyekbe, akár a Balaton mellett is üdülhetünk. .....

c) Az egyik fiam magas és szőke, a másik pedig középtermetű és fekete. .....

d) Az egyes peron pillanatnyilag nem volt zsúfolt, ugyanis nemrég ment el a vonat. .....

e) A ház előtti kőlépcső töredezett volt már, és a kocsifelhajtót is benőtte a gaz. .....

f) Egy lompos külsejű asszony kinyitotta az ajtót, és gyanakodva méregette a látogatót. .....

g) Az asszony nagykabátban volt, ezért az alakját nem láthattam. .....

h) A hír bekerült a reggeli lapokba, azaz teljesen nyilvánossá vált. .....

i) A lány rosszul volt öltözve, mégis méltóságteljesen viselkedett. .....

j) Néha beírt egy szót a keresztrejtvénybe, néha meg a szájába tett egy falat süteményt. .....

k) Most nem a karácsonyi kívánságok teljesítése járt a fejében, hanem a ház rendbehozatalán kellett gondolkodnia. .....

l) Az édesanyja most is fiatalnak hatott a többi öreg között, sőt még a középkorú férfiak is megbámulták finom vonásait. .....

m) Végh úr élvezte a kaszinó társasági életét, és az ígért kártyapartikra is szívesen gondolt. .....

685. Írjon két-két különféle példát a zárt és a nyílt szerkezetű mellérendelő összetett mondatra!

A) Zárt szerkezetek:

a) .....

b) .....

B) Nyílt szerkezetek:

a) .....

b) .....

686. Szerkesszen többszörösen összetett mondatot, melyben a főmondatok kizáró ellentétes viszonyban vannak egymással! Az első főmondat mellékmondata legyen helyhatározói alárendelés, a másodiké nem mondatrészkifejtő megengedő alárendelés!

.....

.....

687. *Nagy gonddal készültem az expedícióra.*

A megfelelő kötőszók vagy tagadószó pótlásával (amennyiben szükséges) szerkesszen tagmondatot a fentihez úgy, hogy a következő felépítésű mellérendelő összetett mondatot kapja!

a) következtető: .....

b) összefoglaló kapcsolatos: .....

c) hozzátoldó kapcsolatos: .....

d) kizáró ellentétes: .....

e) okadó magyarázó: .....

f) megszorító utótagú ellentétes: .....

g) fokozó kapcsolatos: .....

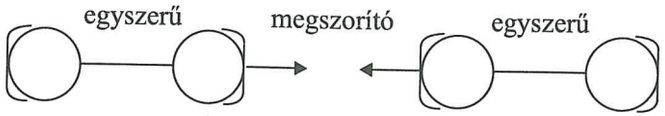
688. Szerkesszen olyan többszörösen összetett mondatot, melyben a főmondathoz tárgyi alárendelésként három, sorszerűen összekapcsolódó, választó viszonyú mellékmondat kapcsolódik!

.....

.....

689. Alkosson mondatokat az alábbi ábrák alapján!

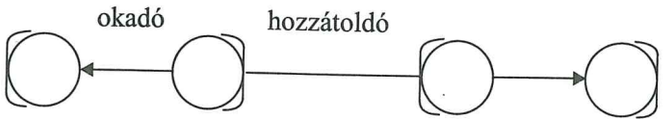
a)

.....

.....

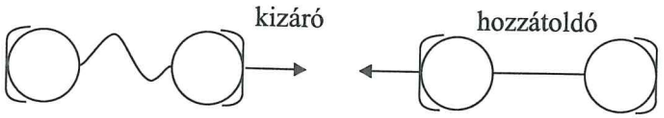
b)

.....

.....

c)

.....

.....

690. Írja az alábbi összetett mondatok mellé az alábbi sémák közül annak a sorszámát, amely a tagmondatok szintaktikai összefüggéseit ábrázolja! Az ábrákat egészítse ki a nyelvtani kapcsolatok pontos megnevezésével!

a) Mária elment sétálni, de elkezdett esni az eső, ezért hamar visszajött. .....

b) Szeretném, ha eljönnél hozzánk, és beszélgethetnénk. .....

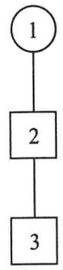
c) Elfáradtam, s leültem egy padra, hogy pihenjek. .....

d) Azért sietek, mert félek, hogy elkésem. .....

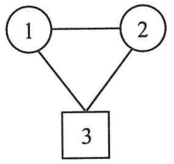
e) Megkérdeztem, mikor itt járt este, hogy mik a tervei. .....

f) Olyan szép ez a zene, annyira szeretem, hogy elhallgatnám egész nap. .....

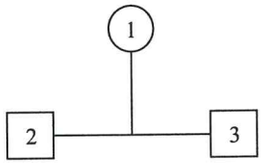
1.

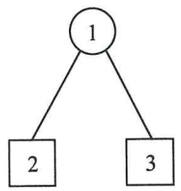
2.

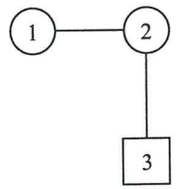
3.

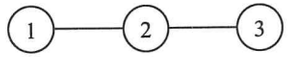
4.

5.

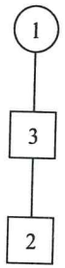
6.

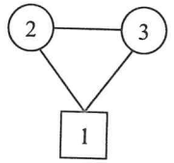
691. Írja az alábbi összetett mondatok mellé az alábbi sémák közül annak a sorszámát, amely a tagmondatok szintaktikai összefüggéseit ábrázolja! Az ábrákat egészítse ki a nyelvtani kapcsolatok pontos megnevezésével!

a) *Mikor a hőmérséklet 0 fok alá süllyed, akkor fagy meg a víz, akkor keletkezik a jég.* .....
b) *Gregorics Pál egyszerűen pénzzé tette mindenét, hogy egy bankba tehesse, és odaadhassa fiának.* .....
c) *Olyan félve nyúlt a kávéhoz, a friss omlósbélű kalácshoz, amely finom volt és illatos, mintha minden falatot kinéznének a szájából.* .....
d) *Óh mondd: ha előbb halok el, tetemimre könnyezve borítasz-e szemfödelet?* .....
e) *Vagy bolondok vagyunk, s elveszünk egy szálig,| Vagy ez a mi hitünk valóságra válik.* .....

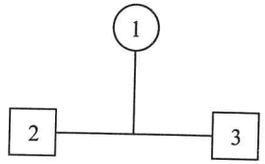
1.

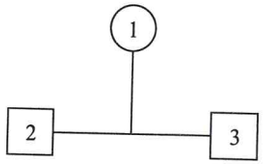
2.

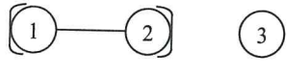
3.

4.

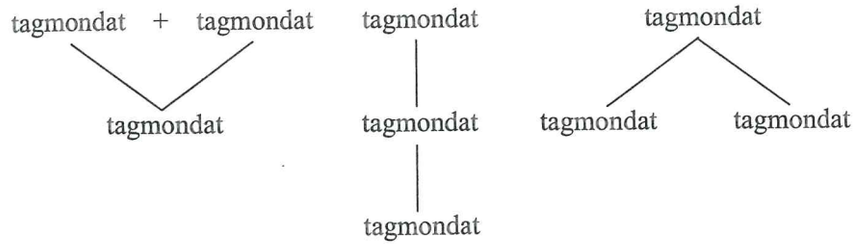

5.

692. Írja a fenti többszörösen összetett mondatok betűjelét az alább felsorolt mondatsémák alá!

a) *Olyan remegés fogta el, úgy izgult, hogy alig tudott megállni a lábán.*
b) *Ha holnap jó idő lesz, ne gyere el hozzánk, mert elmegyünk kirándulni!*
c) *Megtanulta a leckét, bár tudta, hogy nem fog felelni.*

....

693. Írja az alábbi többszörösen összetett mondatok mellé annak a szószerkezetcsoportnak a nevét, amelynek felépítése azonos az illető összetett mondatéval!

a) Sötét van, nem látok, nem fogom megtalálni a gyűrűdet!
.....
b) Ha eljössz hozzám, megláthatod, milyen szép könyvtáram van.
.....
c) Akad-e valaki, aki nem tudja, mi a helyes válasz?
.....

(694–819.) Függőleges vonalak és számjegyek felhasználásával jelölje ki a többszörösen összetett mondat tagmondatainak határait, majd a fő- és mellékmondat, valamint az alá- és mellérendelés jelölésében szokásos szimbolikus jeleket alkalmazva ábrázolja a mondat szerkezeti felépítését!

694. Miért nem vagyunk hasonlók a fához, mely ha századokig áll is, minden tavasszal új zöldbe öltözik, és friss virágokat hajt?

695. Tudom, hogy feltűnően öltözködöm, de ezt nem azért teszem, hogy mások felfigyeljenek rám vagy arra, amit viselek, hanem mert csak így vonhatom el a figyelmet arról, ami bennem csúnya.

696. Amikor könyvem a nyilvánosság elé lép, nem tudom leküzdeni azt az érzést, hogy nekem is bocsánatot kell kérnem merészségemért, mint ahogy a régi szerzők tették.

697. Egyedül csak attól félt, hogy előbb-utóbb felbukkanhat valaki a mulatóban, aki felismeri az igazi grófot, hiszen itt annyian előfordulnak, akik azonosítani tudják.

698. Nem az a kérdés, hogy ideális-e egy terminus, hanem hogy ha a tárgyalt fogalomra nincsen műszó, vagy nem egyértelmű, ami van, akkor jelölnünk kell a fogalmat helyben értelmezett megnevezésekkel, melyeket természetesen nem tekinthetünk terminusnak.

699. Sokat gondolkoztam azon, hogy részt vegyek-e az iskolai biológiaversenyen, mert ha elmegyek, lehet, hogy kiderül, semmi tehetségem a biológiához, ha pedig nem megyek el, megsértődik a tanár.

700. A drogokkal kísérletezők egy része – teljesen hibás érveléssel – azt állítja, hogy hajdanán a sámánok is ezeket a szereket használták, és ha ők birtokában voltak a misztikus titkoknak, amelyek ma is igen sok kereső embert foglalkoztatnak, ma sem kell mást tenni ahhoz, hogy az ember fantasztikus élmények és spirituális élvezet birtokába kerüljön, mint élni a drogokkal.

701. Az ember azt hinné, hogy Pjotr Iljics legegyenesebb és legrövidebb útja az lett volna, ha most Fjodor Pavlovics házába indul, és megtudja, nem történt-e ott valami, és ha történt, mi is volt az voltaképp, és csak ha már kétségtelenül meggyőződött mindenről, akkor megy a járási rendőrfőnökhöz, ahogy immár szilárdan eltökélte.

702. Hogy mit csináltak ezzel a sok pénzzel, senki nem tudja, de valószínű, hogy a korábbi vállalkozások hézagait tömték be vele, mert ennyi idő alatt ennyi pénzt – hisz összejött legalább kétmillió forintjuk – nem tudtak volna másra költeni.

703. Az intézetet, mely a Dohány utca elején állott, s tágas kerttel bíró épület volt, az 1838-i szomorú árvíz majdnem teljesen elpusztította, s miután az éves költségüket kimerítették, az újjáépítésről le kellett mondani.

704. Noha a könyvtárban, ahová járni szoktam, még mindig állományellenőrzés folyik, ezért nem vehetnék ki könyvet, most mégis elmegyek oda, mert ha ott megtalálom Zsófit, a szomszédunkat, esélyem van arra, hogy megkeresse és kikölcsönözze a könyvet, amit Gáspár professzor ajánlott, hogy dolgozzak fel a diplomamunkámhoz.

705. Zsófika ilyenkor belém karolva nagy erővel vonszolt arrafelé, ahol azt remélte, előbb-utóbb összeakadunk azzal a pék- vagy vargalegénnyel, akinek látására sóvárgott, s miközben éles, hadaró hangján egyfolytában magyarázott valamit, mintha ügyet se vetne az utcán járó-kelő emberekre, a szeme ide-oda járt, s időnként oldalba bökött a könyökével, hogy ráirányítsa a figyelmemet valamelyik jobb külsejű legényre, aki megnézett bennünket.

706. A művészi forma, midőn oly eszméket s érzelmeket fejezett ki, melyek milliók szívében éltek, tárgya által népiessé vált, s ennek tulajdoníthatjuk, hogy azon nagy változásoknak dacára, melyeken nyelvünk az utolsó időben keresztülment, az irodalom és a nép nyelve között különbség létezik ugyan, de nem oly válaszfal, mely mind az irodalom, mind a nemzet kifejlődésére károsan hatna.

707. Az emberek itt csoportokban éltek, s aki mindjárt az első napokon nem ismerkedett, az később már kialakult társaságokkal találja szembe magát, amik már csak önmagukkal vannak elfoglalva, és a kintrekedttel nemigen törődnek.

708. Fodorné tudniillik úgy vélekedett, hogy az a szomorújáték, melynek a szerzője minden este hétkor jár haza, kisasszonykákkal nem barátkozik, s nem csinál adósságokat: a legjobb szomorújáték a világon.

709. De mikor valakinek a feje úgy összevissza van varrva, mint egy kínai krepp látogatóruha, s mikor az ember a koponyáját összetákoló kötelékektől nem sokkal lát többet a világból, mint egy kétnapos borz, bizonyára számot tarthat némi elnézésre.

710. Ő ismeré emberét, s tudta, hogy ha Kislaky az ítélet kimondása előtt hazamegy, neje s Kálmán kéréseinek s Völgyesy okoskodásainak ellentállni nem fog, s ezért mindent el akart követni, hogy Viola halálos ítélete, melynek végrehajtása nálánál senkinek inkább a szívén nem feküdt, mindjárt mondassék ki.

711. Első kötelessége minden embernek, ki a közéletben részt vesz: tisztán kimondani meggyőződését azon esetben is, ha ez által állását veszélyeztetné; de a másik nem kevésbé fontos kötelessége az: hogy ha meggyőződését kimondva semmi reménye nincs arra, hogy az elfogadtassék, magát alárendelni tudja, s midőn azokhoz csatlakozik, kik nézetéhez legközelebb állnak, szintoly buzgósággal teljesítse polgári kötelességeit, mintha saját véleményéért küzdene.

712. Ham Pegotty, aki az állami iskolába járt, és csak úgy fújta a katekizmust, tehát igen szavahihető, másnap elmesélte, hogy egy órával ezután véletlenül bedugta fejét a nappali szoba ajtaján, s Betsey kisasszony, aki ekkor már izgatottan szaladgált fel és alá, tüstént meglátta, és gyorsan lecsapott rá, még mielőtt ideje lett volna meglépni, és hogy az emeletről időnként lábdobogást meg emberi hangokat lehetett hallani, alkalmasint még a fülébe dugott vattán keresztül is.

713. Szeretett szülővárosának viszontlátása apámat egész lelkében megrendítette, amikor pedig ismertették vele a végrendelet tartalmát, s megtudta, hogy fivére talán lelkifurdalástól ösztökélve, vagy azért, mert nem maradt élő hozzátartozója őrajta kívül, mindenét őrá hagyta, úgy érezte, legrégebbi és szívének legkedvesebb vágyát váltotta valóra a sors.

714. Ébren is láttam olykor orcáján ilyesféle kifejezést, ha fogfájás gyötörte, vagy ha a konyhában a serpenyőből fölfreccsenő, forró zsír cseppje érte csupasz karját a könyékig feltűrt ruhaujj fölött, s ilyenkor ébren is elfogott ugyanaz a mélységes, csontom velejéig ható borzalom, mintha valami módon, bár magam sem tudom, miért és miképpen, én magam is vétkes lennék abban, ami történt.

715. Ahhoz, hogy szatírát írjunk, nem kell okvetlenül megvetnünk azokat, akik ellen írjuk; de ahhoz, hogy ízetlen és túlzott dicsérettel halmozzunk el valakit, úgy hiszem, igenis, meg kell vetnünk azt, akit elhalmozunk vele, és könnyen rászedhető tökfilkónak kell tekintenünk.

716. Ha mégis elmennék a Köfémhez dolgozni, nagyon kellemetlen helyzetbe kerülnék, mert nem az lenne a bajuk, hogy most szabadultam a börtönből, mert ott az ilyen embereket már megszokták, hanem az, hogy munkásszállóban laknék, s ha valami balhét csinálna akárki, akkor mindjárt engem vádolnának.

717. Most eszembe jutott az is, hogy valahányszor ezt mondta, mindig jelentőségteljesen s komoran fúrta tekintetét az enyémbe, mintha azt firtatná, megértettem-e a teljes jelentőségét annak, amit hallottam tőle, s mintha várna még tőlem valamit a hálálkodó szavakon felül is, de hogy mit, arra sehogyan sem bírtam rájönni.

718. Az bizonyos, hogy ami jót és szépet szolgáról el lehet mondani, az mind ráillik a puszták népére, amely nyelvben, szokásban, arcvonásban országszerte szinte hibátlanul őrzi ma is valamilyenfajta ősi alkatát.

719. Kicsi esze a legakkurátusabban működött, és aki olyan sokat törődött azzal, hogy nagy nőhódítónak tartsák, mit sem törődött azzal, ha az, akivel szemben állott, azt ítélte róla: gazember!

720. Régi templomok gyóntatószékeinél könnyebben megy a gyónás, mert nagy vigasztalásunkra szolgál már az is, hogy a gyóntatószékhez vezető úton kimélyedt, kikopott templomköveket ér a lábunk, amely kövek bizonyára sokkal nagyobb bűnösök léptei alatt vájódtak ki, mint amilyen bűnösnek mi érezzük magunkat.

721. Egy idő után olyan érzésem támadt, mintha azt akarná értésemre adni, hogy én akadályozom benne valami módon, hogy dűlőre jusson valamely nehéz döntéssel, és szorult helyzetéből kikecmeregjen, de hogy igazából miben is áll ez a bűnöm, ezt elhallgatta előlem, vagy azért, mert úgy vélte, magamtól is tudnom kellene, vagy pedig azért, mert belátta, puszta létezésemért mégsem tehet nekem szemrehányást, jóllehet szíve szerint talán ezt cselekedte volna.

722. A tapasztalás mutatja, hogy azok, akik értelem tekintetében legmagasabban állnak, s kortársaik felvilágosítására a legtöbbet tették, ritkán alkalmasak arra, hogy a haladást vezessék.

723. Jó volna már egyszer felhagynunk azon gyermekes kecsegtetéssel, mellyel azt hízelegjük magunknak, hogy a publikum felett állunk, mely sokkal gyarlóbb, hogysem annak kedvét kelljen keresnünk.

724. Történt azonban az 1618. esztendőben, hogy a Buda előtt levő nyúlszigeti kolostor fehér apácái, azok tudniillik, akiket IV. Béla magyar király alapított, és akik 1541-ben nemkülönben, mint az óbudai klarisszák, elbujdostak a törökök dühössége elől, először Váradra bujdostak és költöztek, de ott is a törökök hatalma elterjedvén, Nagyszombatba vették lakásukat, a dominikánus páterek kolostorába, ahol is tőlük elzárva sok ideig laktak.

725. Ha egy napon a nők mind eljönnének, és az ígéretek beváltását követelnék, valóban nem tehetnék egyebet, mint a másvilágra szöknék, drága, felejthetetlen szerelmeim elől.

726. A balgatag ember úgy van az élet igazságával, mint a gyerek a káposztafejjel: száz levelét leszaggatja, s csak mikor a kemény torzsához ér, akkor veszi észre, hogy a káposztát eldobta.

727. Hogy anyámat mi indíthatta erre a házasságra, máig sem tudom, de úgy képzelem, a szoknyája után kapdosó kocsmatöltelékek között, kik kásás, részeg hangon arcátlan megjegyzéseket kiáltoztak utána, s botladozó nyelvvel szemérmetlen szavakat dadogtak a fülébe, amikor a boroskancsót letette eléjük, talán menedéket remélt találni apámban, ki ekkoriban még komoly és józan életű ember lévén, soha egy pohár borral többet nem ivott, és akitől parázna beszédeket soha nem hallhatott.

728. Ott álltunk a küszöbön, de mivel akik velünk jöttek, nem vittek a háziaknak ajándékot, vissza kellett ülnünk a kocsiba, hogy beszaladjunk egy virágboltba.

729. Bevallom, örülök ennek a tarkaságnak, s boldog volnék, ha egykor e falvak az évszázadok óta tartó kifürkészhetetlen okú bicskázások helyett, amelyek ősindítéka tán még Ázsiában történt, egykor miattam kelnének nemes versenyre, mint hajdan a hét görög város Homéroszért.

730. A fiúk kopogó szemmel nézték a csemegét, s nem értették, hogy ha már úgyis szét akarja osztani köztük, miért nem most mindjárt, de szerencsére egyik sem vett magának bátorságot, hogy ezt meg is kérdezze.

731. De mindhiába törekedtem az oszlop felé, hogy anyám kötelékeit, ha kell, foggal-körömmel megoldjam, vagy hogy legalább sorsában osztozzam vele, valahányszor már-már közelébe jutottam, mindannyiszor valami sötét, arctalan erő, talán a bámészkodó, a kínszenvedés látványára éhes tömeg, talán valami más, fölkapott, és hátrébb lökött, oda, ahonnét még tisztán láthattam anyám arcát a sűrű füst és láng függönyén át, de kezemmel már nem érinthettem, és még annyit sem tehettem, hogy jelenlétemet és tehetetlen együttérzésemet legalább tudtára adjam.

732. Ha van utazókosarad, és autóval mész üdülni, egyszerűbb azt magaddal vinni kiságyként, mint a szállodai gyermekágyat biztonságossá varázsolni, ugyanis némelyik ágy veszélyt rejt: a baba feje beszorulhat a rácsok közé, néhány tökéletes fajta viszont iszonyú recsegésbe kezd, valahányszor a baba megmozdul.

733. Most nem félek, de néha igen, hogy egy este kitör a botrány, mert apa nem bírja tovább, hogy anya minden este fátyolosra issza magát.

734. Többet nem látta, nagyon számított rá pedig, hogy ez a tanultabb fiú segít neki tanítani a többit, hisz jó néhányan, akik csak egy vagy két osztályt jártak, még írni-olvasni sem tudtak rendesen, nemhogy hetet hattal vagy kilencet nyolccal megszorozni.

735. A gyerekek nagyszerűen megértették egymást, és ez a tanító érdeme volt, mivel a szülők sokszor voltak következetlenek: sem egymással, sem a gyerekekkel nem törődtek, a tanító viszont mindig következetes volt, és ha kellett, még szigorú is tudott lenni.

736. Abban az esetben, ha Janics, Athén kétszeres bajnoka csak egyesben jut ki Pekingbe, valakinek a helyére be kellene ülnie a négyesbe is, ezért a kvartett tagjainak érdeke, hogy Janics szerezzen kvótát a pótkvalifikációs Eb-n.

737. Amikor az ellenség a szakadék felől közelített, a királyi család értékeit fogva elmenekült a palotából, egyes hű alattvalók azonban ott maradtak, hogy védjék a várost, de végül aki nem esett fogságba, az is inkább a bőrét mentette.

738. Az a három esztendő, amit itt töltött a király környezetében, fenekestül felforgatta az ő Szendrőben szerzett nyugodalmát, és igen elkínozták a belső bajoskodások, mert még az sem volt, akivel őszintén szólhatott volna.

739. Az igazgató, egy Kruger nevű német ember, bár nagy ellensége volt a doktoroknak, a prixdorfiaknak különösen, mégis, úgy látszik, első tekintetre rokonszenvet érzett hősünk iránt, s megadta az engedélyt a letelepedésre, miután barátságosan figyelmeztette, hogy nehéz lesz megélni, mert már úgyis sok a doktor.

740. A világhírű festő, akiről mindenki tudta, hogy művészetének megújítója, miután meghódította Párizst és Londont, Budapesten is bemutatkozott, megismerkedett Berzenczy Lilla művésznővel, aki nemcsak túl akart tenni kalandvágyáról híres anyján, hanem francia színésznőként is le akarta főzni Berzenczynét, s éppen valami világhírességet keresett magának mecénásként.

741. A tipegőkor az, amikor a baba, aki eddig mindent tőled várt és kapott, felfedezi, hogy választhat a saját akarata és a te akaratod között, vagyis lemehet veled a földszintre, vagy a szobájában maradhat, este fürödhet, de akár lefekhet fürdés nélkül is, ezért aztán állandóan üvölt, mert amit te akarsz, azt semmiképpen nem fogja ő is akarni.

742. Amikor kinyílt az iskola kapuja, és hallani lehetett a gyerekek zsivaját, Szávainak átfutott a fején, hogy talán ez az utolsó pillanat, amikor még elszökhet innen.

743. Apámtól ötéves koromban egy faragott sakktáblát kaptam, s talán ennek köszönhetem, hogy jó memóriám van, tudniillik bármit, amit elolvasok, könnyen megjegyzek, ráadásul nem felejtek olyan gyorsan, mint a többi közönséges ember.

744. Elhűlve meredtem apámra, oly váratlan és megfoghatatlan volt számomra, hogy éppen ő, kitől a hazugság és megtévesztés minden fajtáját mindig csak kárhoztatni hallottam, s aki soha ki nem fogyott a mindenféle fajtájú csalókra és szélhámosokra szórt szidalmakból, olyan tervet eszelt ki megmentésemre, amely szükségessé teszi, hogy folyamatosan port hintsünk a világ szemébe.

745. Esti, aki hallotta a zavart lármát, ijedten tapogatta végig magát, s miután megállapította, hogy semmi baja, visszasietett a járdára, ahhoz a kíváncsi, bámész csoporthoz, mely halálos elgázolások idején egy pillanat alatt képződik.

746. Felesége eleinte sehogyan sem akart hitelt adni a történteknek, és azt gondolta, Mátyás rendes szokásával ellentétben felöntött a garatra, de végezetül mégiscsak hinnie kellett neki, részint, mivel leheletén nem érződött borszag, részint pedig, mert azon asszonyok közül, akiket férje aznap éjjel a fertelmes gyülekezetben látott, nem egyről szomszédai már régóta rebesgették, hogy a gonosszal cimborál.

747. Néha úgy látszott, mintha Eszter jobban volna, és én már örülni kezdettem, de akkor vagy a doktor jött, s a fejét rázva mondta, hogy a betegségen semmi változást nem lát, vagy ha kimentem az utcára, s a szomszédoknak elmondtam, hogy Eszter jobban van, csak azt hallám vigasztalásul, hogy halála előtt minden beteg javul, s hogy Eszter mégsem marad meg.

748. Pólika bebújt a bundájába, a kis prémsapkát is, amely olyan hegyesen ült a feje tetején, behúzta a felhajtott nagy gallérjába, hogy senki se ismerje meg, és nevetett, kuncogott magában; az első csatát úgyis megnyerte.

749. Azt hiszem, ebben az órában sejtettem meg, hogy mit jelent magyarul írni, s biztosan tudom, hogy ekkor született meg az a máig eleven s máig sem teljesült dacos elhatározásom, hogy úgy vagy majdnem úgy, mint ő, megtanuljak magyarul beszélni.

750. Hogyan érthette mostohám, hogy minden bajának én vagyok az okozója, kérdeztem apámtól egy ízben, amikor éppen fenn járkált, mert bár mindketten ódzkodtunk tőle, hogy mostohám tébolyult vádjaira tereljük a szót, az a dolog azóta sem hagyott nyugodni.

751. Rövidesen egészen megkedveltem Helenát, mert szinte minden nyűgös házi teendőtől megszabadított, s ha néha tessék-lássék mégiscsak belefogtam valami effélébe, amint észrevette, mindjárt kikapta a kezemből, amivel éppen foglalatoskodtam, és azt mondta, csak elpiszkolom vele a szép, tiszta ruhámat.

752. Sokat gondolkodott azon a kérdésen, hogy miért is nem teremtette Isten az emberi fajt olyannak, hogy hiányozzanak belőle azok az indulatok és szenvedélyek, amelyekből az e világon való sok rossz táplálkozik, vagy ha már egyszer belénk plántálta e szenvedélyeket, miért nem tett róla, hogy legalább erőtlenebbeknek és kevesebbeknek mutatkozzanak, s némi jóakarattal könnyebben megjuhásztathassuk őket.

753. Fél óra múlva érte ment az apja, és közölte vele, hogy nem tűri tovább a szomszédolást, de Berci bácsihoz menjen be feltétlenül: az öreg olyan kedvesen érdeklődik felőle.

754. A hétfői tárgyaláson inge alatt jól láthatóan golyóálló mellényt viselő védett tanú a nyomozati szakaszban gyanúsítottként szerepelt, de miután együttműködött a magyar hatóságokkal, megszüntették ellene az eljárást.

755. Ha az ember nincs egyedül, akkor a monológ, amit mond, még nem monológ, mert aki mondja, azt hiszi, hogy dialóg.

756. Ha valaki sárral dob, nem viszonzom, mert le kellene hajolnom s bemocskolnom magamat, ha ugyanazon fegyverhez nyúlnék.

757. Joggal mondották azt, hogy az istenek részegek voltak a nektártól, amikor megteremtették az embereket, s hogy akkor, amikor józanul szemügyre vették őket, nem állhatták meg nevetés nélkül.

758. S ki az istentől nyert tehetségeit ahelyett, hogy velök embertársai legszentebb érdekeiért küzdene, a művészi forma mélyébe elássa, csak hogy valamiképp csorbát ne szenvedjen; ki magas helikonáról, félistennek képzelve magát, kora szenvedéseiben csak művészi stúdiumok tárgyát látja, s míg a föld vérben áll, s az egész emberi nem vajúdások között új életnek indul, virágokról, s langy esti szellőről regél: azt bámulhatjuk hideg magasságban, irigyelhetjük, tisztelet- s szeretetünket azonban csak az érdemli, kinek isten szívet adott, hogy embertársai szenvedéseit megérthesse.

759. A házmester, akinek a kezében a szél elfújja a gyertyát, és a sötétben a tulajdon háziurát vén szamarazza le, mert nagyon erősen csengetett, csak olyan tragikus regényhős, mint a szépasszony, akinek akkor támad pattanás az orra hegyén, mikor hosszú lelki tusakodás után rászánja magát a légyottra.

760. Eredetileg legyeket akartam kutatni, mivel úgy éreztem, hogy azon a területen rengeteg a felfedeznivaló, nem sikerült azonban a háború alatt rovartűket beszereznem, amelyek szükségesek lettek volna a gyűjtésükhöz, így mivel a helyzet a háború után sem sokat változott, inkább hangyákkal kezdtem foglalkozni, azokat ugyanis alkoholos üvegekben is gyűjthettem.

761. Mindezekből már az is kitetszik, hogy nem osztom egészében a költészet funkciójának alapvető megváltozásáról keletkezett elgondolásokat, melyek szerint a modern költő már nem hisz a vers tudatformáló hatásában, s ezért mint költő lemond a társadalmi cselekvésről, s egyik törekvése éppen az, hogy lerombolja vagy ironikus megvilágításba helyezze a régi – mára már anakronisztikusnak vélt – költőképzeteket.

762. Aki a tudomány körében semmi újat nem talált is, hanem mindig csak azon ösvényen tartotta magát, melyen előtte mások jártak, legalább az által érdemli utódainak köszönetét, hogy az ösvényt, melyet használt, tágabbá és járhatóbbá tette.

763. Legelőször is kapj bele ismét a „Toldi"-ba; ha már a fejét és a lábát megcsináltad, kötelességed a derekát is megcsinálni, különben vétkezel isten és ember ellen.

764. Amerre én ásatni járok, mindenütt az a hírem, hogy én vagyok a világon a legtökéletlenebb ember, mert ha tökéletes lennék, akkor nem a halottakat szedném ki a föld alól, hanem az élőket raknám a föld alá, hiszen az kevesebbe kerülne, s jobban bírnánk egymástól élni is.

765. A nagyszombati egyetem olyan autonómiával, mint amilyen a bécsinek volt, soha nem rendelkezett, és amikor a hittani, jogi, bölcsészi karhoz 1770-ben az orvosi kar is csatlakozott, s így az egyetem teljes lett, egészen hasonlóvá vált a bécsihez.

766. Minden igyekezet dacára már akkor kifejlődött az a helyzet, mely ma is a legnagyobb bajt jelenti, hogy a diplomás orvosok nem szívesen mentek ki a vidék kisebb községeibe, hanem a városokban telepedtek meg, ahol több jövedelemre volt kilátásuk, tekintet nélkül arra, hogy e helyeken csakhamar túl sok orvos gyűlt össze, és a vidék bajait semmi sem enyhítette.

767. Voltak, akik fogukat csikorgatva rohantak a tűzben, s harcoltak csak azért, mert ellene mit se tehettek, s míg riadozva aludt körülöttük a század a mocskos éj fedezéke alatt, a szobájuk járt az eszükben, mely sziget és barlang volt nékik e társadalomban.

768. A pusztaitól, ha azt akarták tudni, hová való, nem azt kérdezték, hol lakik, még kevésbé, hogy hol született, hanem hogy kit szolgál.

769. Ha csakugyan ezért nem szívelhette keresztanyámat apám, akkor nem volt igazságos hozzá, mert keresztanyám bizonyosan nem kívánt magának semmiféle kiváltságot, hanem inkább zúgolódás nélkül viselte a reá rótt terheket, s engem is erre igyekezett nevelgetni, mert szívesen és hosszasan tanítgatott mindenféle dolgokra, amelyekről azt remélte, mohó szívem és nyugtalan elmém pallérozására szolgálnak majd.

770. Miután a férfiak természetszerűleg csak két helyen találhatók: a kaszárnyákban és a korcsmákban, mert akik a kolostorokban imádkoznak, többnyire nem számítanak, Mariancsics Lenke a laktanyák helyett a korcsmákat kereste fel, ahol mindenütt voltak ismerősei, akik megértették, hogy mily nehéz egy „magányos lány"-nak a helyzete.

771. Valószínűleg az a helyzet, hogy a felnőttek, legyenek bár fiatal felnőttek is, akiknek már állásuk, családjuk van, neki-nekifutnak a tanulásnak a nyelvtanfolyamokon, de igazán már nincs energiájuk arra, hogy rendesen megtanuljanak egy nyelvet.

772. Általánosan elfogadott szokás, hogy azt, kinek egy rögeszménye van, az őrültekhez zárják; ki többel bír, szabadon jár körül, sőt néha igen kitűnő embernek tartatik.

773. Esti Kornél társaságában, mely csupa hasonszőrű, húszéves fickókból állott, nemegyszer előfordult az is, hogy valakit hirtelen, minden ok nélkül pofon akartak vágni, csak azért, hogy élvezzék a gyorsan támadt drámai helyzetet, s mintegy kísérletezzenek vele.

774. Mi volt igaz belőle, mi nem, biztosan megállapítani nem lehet, de az tény, hogy a hírek szép lassan elaludtak, s csak évek múlva ébredtek fel ismét, mikor azok, akik a komor Gregorics-házba behatoltak, egy piciny fiúgyereket láttak játszadozni a gyepes udvaron egy legelésző báránykával.

775. Kerti összejövetelt terveztünk, és bár akikre legjobban számítottunk, a rossz idő miatt nem jöttek el, igen jól szórakoztunk.

776. Ferencről mindenki úgy tudta, hogy kiváló mesterszakács, de amikor a húsos palacsintát készítette, és a mártást főzte, belerakta a forró olajba a paradicsomszószt, ezért persze az leégett, így aztán kiderült, hogy bár jól ért a levesekhez is, a főzelékekhez is, azért neki is vannak hiányosságai: a mártások.

777. Az is megesett, hogy mire odalökték neki az elorzott pokrócot, s ő visszabotorkált a helyére, már a szalmazsákját, párnáját sem találta, csak az ágy vasvázát, s a csupasz deszkákat.

778. Azokban a bajokban, amelyekben a hiúság nem táplálja a bánatot, s az örök fájdalomnak nem lenne semmi érdeme, korántse higgyük, hogy szenvedélyünk örökkévaló.

779. Már két hónapja nem esett, és persze, amikor arra szántuk el magunkat, hogy sátorozzunk, megjött a várva várt csapadékos idő.

780. Tudtak róla, hogy Mikszáth háromszáz koronát is kapott egy tárcáért, de egyrészt meg voltak győződve arról, hogy ez is csak nagyon ritkán történt meg, másrészt ezután ezen túl el sem képzeltek lehetőségeket.

781. Ha a sajtkukacot a sajton kívül más is érdekelné, akkor a sajtkukac bizonyosan meg volna róla győződve, hogy a sajtot az ő kedvéért teremtették, és a sajton kívül nincs élet.

782. Annyi bizonyos azonban, hogy nem sokkal azelőtt, hogy útnak indultunk volna, mostohám szemlátomást igen nagy várakozással, teljes izgalommal készülődött a javasasszonyhoz, ám amikor hazatért tőle, nem szólt egy szót sem az ott hallottakról, s ha apám faggatni próbálta, csak összeharapta az ajkát, és sötéten nézett maga elé.

783. Minél szűkebbek a határok egy ember körül, minél kevesebb kilátás nyílik e határok mögé, annál jobban ingerli ez a külvilágot, azokat az embereket, akik végtelen locsogásukkal és fecsegésükkel lerombolják maguk körül a személyiség falát, s ezáltal látszólag megkönnyítik az érintkezést embertársaikkal; de miközben arra törekszenek, hogy e határokat mind tágabbra vonják, s lényegében arra, hogy megszüntessék ezeket a határokat, nem veszik észre, hogy lázas szócséplésükkel saját jellemük felszámolásán munkálkodnak.

784. Ha nyárra szeretné formába hozni a testét, jól teszi, ha már most munkához lát, ugyanis aki májusban próbálja behozni a lemaradást, kevésbé tartós eredményre számíthat, mint az a túlsúlyos személy, aki már a hízás szempontjából kritikus időszakban is gondot fordít a mozgásra.